

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА ТА ШЛЯХИ ЇЇ ПІДВИЩЕННЯ

Бленда Н.О. асистент кафедри економіки Уманського ДАУ

В статті проведено аналіз ефективності виробництва основних видів продукції тваринництва в сільськогосподарських підприємствах Черкаської області. Досліджено проблеми ефективного виробництва продукції тваринництва та визначено шляхи його підвищення.

Ефективне виробництво продукції тваринництва є основою забезпечення продовольчої безпеки України. Перехід економіки України до ринкової зумовив значні зміни внутрішніх та зовнішніх факторів діяльності сільськогосподарських підприємств, і як наслідок, - загострення кризових явищ в аграрній сфері. У зв'язку з особливостями виробництва, найбільш гостро кризові тенденції простежуються в тваринництві. За останні роки різко скоротилися обсяги виробництва та споживання продукції тваринництва. Тому, актуальною є проблема збільшення виробництва продукції тваринництва, підвищення її ефективності. Це обумовлює необхідність визначення рівня економічної ефективності виробництва продукції тваринництва в сільськогосподарських підприємствах, вивчення її динаміки та визначення шляхів підвищення.

Проблеми ефективності виробництва, зокрема в тваринництві, розглянуті в працях вчених-економістів: В.Г. Андрійчука¹, Б.Й. Пасхавера², П.Т. Саблука³ та інших.

В останні роки відбувається значний спад виробництва продукції тваринництва. Так виробництво м'яса ВРХ у живій вазі у 2005 році становило 16,5 тис.т, м'яса свиней – 11,1 тис.т, молока – 182,7 тис.т, що становить, відповідно 11,8 %, 17,6 % та 21,9% від рівня виробництва 1990 року (починаючи з 1990 року відбувається постійний спад виробництва).

Обсяги виробництва продукції тваринництва залежать від чисельності поголів'я та продуктивності тварин (таблиця 1).

1. Виробництво основних видів продукції тваринництва
сільськогосподарськими підприємствами Черкаської області

Показники	Роки				
	1990	2000	2003	2004	2005
Поголів'я, тис.гол.:					
- ВРХ	866,2	311,5	202,5	173,6	155,6
- в т.ч. корів	251,6	109,8	65,4	59,5	50,5
- свиней	796,4	185,8	153,2	97,6	113,7
Продуктивність:					
- середньодобовий приріст ВРХ, г	502	301	346	426	432
- середньорічний надій на 1 корову, кг	3257	1849	2269	2811	3615
- середньодобовий приріст свиней,г	231	118	173	243	268
Валове виробництво:					
- м'яса ВРХ в живій вазі, тис.ц	1393	336	202	193	165
- молока, тис.тонн	834	241	175	177	183
- свинини (жива вага), тис.ц	628	77	99	96	111

З наведених даних слідує, що в сільськогосподарських підприємствах продовжує скорочуватись поголів'я ВРХ, в тому числі і корів, хоча слід відмітити позитивні тенденції, які спостерігаються в свинарстві - в 2005 році поголів'я свиней становило 113,7 тис. гол., що на 16,5 % більше від рівня 2004 року. Позитивним є вже те, що поступово підвищується продуктивність худоби, і в молочному скотарстві та свинарстві рівень продуктивності в 2005 році був вищим, ніж у 1990 році. Проте цього недостатньо для відновлення та стабілізації обсягів виробництва, валове виробництво м'яса ВРХ продовжує зменшуватись, виробництво ж молока і свинини вдалося стабілізувати.

Економічну ефективність виробництва продукції тваринництва характеризують такі показники, як собівартість, ціна реалізації, прибуток, рівень рентабельності, рентабельність продажу (таблиця 2).

2.Ефективність виробництва основних видів продукції тваринництва в сільськогосподарських підприємствах Черкаської області

Показники	2000 р.	2004 р.	2005 р.
Молоко			
1.Собівартість реалізації 1 ц, грн.	57,10	70,45	84,43
2. Ціна реалізації 1 ц, грн.	57,42	80,43	108,01
3. Прибуток на 1 ц, грн.	0,32	9,98	23,58
4. Рівень рентабельності, %	0,6	14,2	27,9
5. Рентабельність продажу, %	0,6	12,4	21,8
Приріст ВРХ			
1.Собівартість реалізації 1 ц, грн.	173,70	561,75	631,73
2. Ціна реалізації 1 ц, грн.	113,00	412,51	548,29
3. Прибуток на 1 ц, грн.	- 60,70	- 149,51	- 88,44
4. Рівень рентабельності, %	- 34,9	- 26,6	- 13,2
5. Рентабельність продажу, %	- 53,7	- 36,3	- 16,1
Приріст свиней			
1.Собівартість реалізації 1 ц, грн.	687,86	714,76	776,82
2. Ціна реалізації 1 ц, грн.	305,23	645,71	873,07
3. Прибуток на 1 ц, грн.	- 382,63	- 69,05	96,25
4. Рівень рентабельності, %	- 55,6	- 9,7	12,4
5. Рентабельність продажу, %	- 125,4	- 10,7	11,0

Наведені дані вказують на позитивні тенденції у ефективності виробництва молока та свинини. Так, рівень рентабельності виробництва молока зріс до 27,9 % у 2005 році проти 0,6 % у 2000 році, тобто на 1 гривню затрат було отримано у відповідних роках 27,9 та 0,6 копійок прибутку. Рентабельність продажу, показник який вказує на частку прибутку у виручці від реалізації, по молоку у 2005 році становив 21,8 % проти 0,6 % у 2000 році. Виробництво свинини вперше за останні роки було прибутковим у 2005 році, рівень рентабельності зріс до 12,4 %, рентабельність продажу до 11,0 %. Виробництво м'яса ВРХ залишається збитковим. Взагалі, слід відмітити високу собівартість виробництва продукції тваринництва, на що значною мірою впливає диспаритет цін між сільськогосподарською та промисловою продукцією.

На даний момент більше п'ятдесяти відсотків волового виробництва тваринницької продукції виробляється особистими господарствами населення. Проте, особливості ведення особистого селянського

господарства не дозволяють відносити їх до виробників, здатних забезпечити стабільний розвиток галузі тваринництва та надійне забезпечення населення продуктами харчування. Стратегічний розвиток галузі має бути направлений на зменшення собівартості та підвищення якості продукції, що можливе лише при крупнотоварному виробництві, з високим рівнем спеціалізації, концентрації та інтенсифікації. Це дасть можливість підвищити ефективність використання засобів виробництва, що має позитивний вплив на зниження собівартості, а також сприятиме покращенню якості продукції.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрійчук В.Г. Теоретико-методологічне обґрунтування ефективності виробництва. // Економіка АПК. – 2005. - №5. – С. 52-63.
2. Пасхавер Б.Й. Рентабельність агросфери: проблеми стабільності. // Економіка України. – 2004. - № 2. – С. 73-83.
3. Саблук П.Т. Основні напрямки розвитку високоефективного аграрного виробництва в Україні. // Економіка АПК. – 2002.- № 7. – С. 9-12.

БЛЕНДА Н.О. ЭФФЕКТИВНОСТЬ ПРОИЗВОДСТВА ЖИВОТНОВОДЧЕСКОЙ ПРОДУКЦИИ И ПУТИ ЕЁ ПОВЫШЕНИЯ

Произведено анализ производства основных видов животноводческой продукции сельскохозяйственными предприятиями Черкасской области. Рассмотрены проблемы эффективного производства и определены пути его повышения.

BLEND A. N.A. AN EFFICIENCY OF CATTLE- BREEDING PRODUCTION AND IMPROVEMENT WAYS.

Economic efficiency of manufacture of the basic kinds of cattle-breeding production in Chercasy region is analyzed. The problem economic efficiency of manufacture and realization of cattle-breeding production and improvement ways are determined.